

MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete

1014 Budapest, Országház utca 30.

BESZÁMOLÓ

a 2008. évi költségvetési beszámolóhoz

2009. február

Az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet (továbbiakban Intézet) 2008. évi gazdálkodása az előző évhez hasonlóan kiegyenlített volt, köszönhetően annak, hogy a költségvetési intézeteket érintő 2008. évi általános szabályozás számottevően nem változott az előző évekhez viszonyítva.

A Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetéséről szóló 2007. évi CLXIX. törvény maradványtartalékolásra vonatkozó előírásokat is felkészülten fogadtuk.

Gazdálkodásunkat stabilizálta a 2008. évi eredeti előirányzat terhére *egyensúlyi tartalék* jogcímen zárolt 4.448 E Ft tárgyév augusztusi *visszatérítése*, illetve hogy a korábbi években már szinte rendszeressé vált támogatás-elvonás elmaradt.

Likviditásunkat a korábbi években megkezdett szigorú gazdálkodással ez évben is sikerült megőrizni.

I. Főbb kutatási feladatok a beszámolási évben

Több évi előmunkálat után széleskörű kutatói összefogást sikerült kialakítani a *Kisebbségi magyar közösségek a 20. században* című történeti összefoglaló munka megírására. A projekt célja a kisebbségtörténet oktatásához segítséget nyújtó kiegészítő kézikönyv készítése a határon túli magyar kisebbségek és a magyar diaszpóra közösségek történetéről. A *Kitelepítettek – visszaszököttek – visszatérők* című projekt keretében az 1946–1948 között Magyarországról kitelepített, majd visszatért svábok helyzetét, emlékezetét történeti, antropológiai és szociológiai módszerekkel vizsgálták és a kutatás eredményeit monográfiában adták közre.

A négy OTKA kutatás közül az *Etnopolitikai modellek az Európai Unióban* című kutatás eredményeit nemzetközi konferencia keretében mutattuk be, és előkészítettük a projekt zárókötetét.

Az Intézet az előző évekhez hasonlóan konzorciumi tagként, koordinátorként, kutatási részfeladatok elvégzőjeként három FP 6-os kutatásban vett részt. „Az európai szabadság és biztonság változó arcai (CHALLENGE)” című projekt eredményeit nemzetközi konferencia keretében összegeztük és jelentős nemzetközi összefogással megtörténtek a szükséges szakmai előkészületek a kutatás záró kiadványának véglegesítésére is.

A multikulturális demokrácia és a bevándorlók társadalmi tőkése Európában. Részvétel, szervezeti hálózatok, közpolitika lokális szinten (LOCALMULTIDEM) című kutatásban jelentős adatfelvételi munka történt és több alkalommal készült országjelentés.

A *Mediterrán és kelet-európai országok, mint új bevándorlási célok az Európai Unióban* című 2007-ben indult *IDEA FP6* kutatás keretében műhelykonferencia megtartására került sor.

Az *EDUMIGROM. Ethnic differences in education and diverging prospects for urban youth in an enlarged Europe* címmel 2008-ban kezdődött projekt keretében sor került a kutatási irányok kijelölésére és a módszertani kérdések tisztázására.

Ezen kívül az Intézet több nemzetközi konferenciát, szimpóziumot rendezett társrendezőként, többek között, a belgrádi Etnikai Kutató Központtal, kolozsvári és a zentai magyar tudományos és kassai partnerintézményekkel.

Kisebbségi magyar közösségek a 20. században címmel a Gondolat Kiadóval közösen megjelentettünk egy kézikönyvet, amely a magyar kisebbségi közösségek történetének eddigi első és legteljesebb átfogó összefoglalóját nyújtja.

Az *amerikai magyar népesség szociológia, demográfiai vizsgálata* című kutatás 2008-ban tanulmánykötettel zárult és egy szervezeti adatbázis is készült, amely elérhető az intézetünk honlapján.

A 2006–2009. között folyó *Etnopolitikai modellek Európában* című OTKA-kutatás harmadik évében az európai etnopolitikai trendek elemzésére került sor. 2008 őszén egy zárókonferencia keretében összegeztük a kutatás eredményeit, amelyek megjelentetését 2009 elejére tervezzük.

Változó nemzet-diskurzusok: az azonosságról és a különbségekről magyar állampolgárok és kisebbségben élő magyarok viszonyában. A kutatás egy egyéni OTKA kutatás empirikus adatfelvételét köti össze a témához tartozó specifikus kérdések kutatásával. Míg az előbbiből három tanulmány, egy egyéni könyv fejezetei, az utóbbiból egy szerkesztett kötet készül. 2008-ban 23 egyéni interjú elkészítésére került sor Felsőórakoson.

Az Intézet *judaisztikai* tárgyú kutatásai egyrészt a mai magyarországi zsidósággal kapcsolatos etnikai, vallási jelenségek vizsgálatára, másrészt a történeti hebraisztikai és filológiai feltáró, dokumentációs munkára irányulnak.

A *két Szeli* kutatási program keretében 2007-ben végzett felmérés eredményei 2008-ban „Alsó- és Felsőszeli egykori zsidó népessége” címmel a Fórum, Társadalomtudományi Szemlében jelentek meg. Részben ehhez is kapcsolódóan a *Zsidó temetők feliratanyagának*

dokumentálása, feldolgozása című projekt keretében a váci zsidó temetőkről 2008-ra tervezett kötet kiadása áttolódik 2009-re. 2008-ban elkészült a lovasberényi temető felirati anyagának lektoráltatása (Yehuda Friedlander, Israel) és lezárult a Csörsz utcai (Budapest) műemléki ortodox temetőben a terepmunka, de az ezzel kapcsolatos anyag feldolgozása még várat magára.

A Kútforrások – héber és jiddis történeti források Magyarország és a magyarországi zsidóság történetéhez című kutatás keretében 2008-ban egy forráskiadvány jelent meg, és több kézirat kiadása került előkészítésre.

Az Intézet 2008-ban is több alkalommal sikeresen pályázott a különböző magyarországi kutatási alapoknál, alapítványoknál: a tárgyévben az Európai Integrációs Alap és az Oktatási Minisztérium egy-egy, az OTKA kettő és az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium egy új intézeti pályázatot támogatott.

2008-ban egyik munkatársunk Ph.D, egy másik munkatársunk pedig nagydoktori fokozatot szerzett. Forráshiány miatt azonban nem tudtuk a tudományos fokozatúknak megfelelő illetmény előmeneteli előírásokat betartani, szakmai előresorolásukat a pénzügyi forrás előteremtéséig elhalasztottuk.

A Határon túli magyar tárgyú kutatási eredmények között tartjuk számon a korábbi években már megkezdett „DOMUS” és „*Határon Túli Magyar Tudományosság*” ösztöndíjas programok működtetését.

A DOMUS program működésére az MTA 30.000 E Ft támogatást nyújtott, és a program működtetése kapcsán bérelt Vásárhelyi Kollégium szobáinak hasznosításával, az előző évekhez hasonló nagyságrendű, 4.232 E Ft saját bevételt értünk el. A korábbi években már alkalmazott szigorú ösztöndíj kifizetési rend mindvégig biztosította a program likviditását. A 2008. évi pénz- ill. előirányzat-maradvány nagysága az ösztöndíjasok határidő átütemezési kérelme miatt az előző évekhez képest megkétszereződött, míg 2007-ben 1.416 E Ft, 2008-ban 3.272 E Ft pénzmaradvány képződött. A maradvány teljes egészében kötelezettségvállalással terhelt, kifizetése 2009-re húzódik át.

Intézetünk határon túli támogatási rendszere még 2005-ben bővült egy új támogatási programmal, amely feladatot korábban az Arany János Közalapítvány látott el. E program a határon túli tudományos szervezetek, kutatócsoportok munkáját hivatott elősegíteni pénzügyi

forrás biztosításával. A támogatási összeg konkrét kutatómunka ellátására, konferenciák, tudományos rendezvények lebonyolítására, könyvek, egyéb kiadványok megjelentetésének finanszírozására szolgál. 2008-ban az MTA erre a támogatási programra is, a DOMUS Programhoz hasonlóan 30.000 E Ft támogatást nyújtott, amely teljes egészében beépült az intézeti költségvetésünkbe. A támogatások kifizetése folyamatosan történik, ugyanakkor itt meg kell említeni, hogy a pályáztatási, teljesítési, kifizetési időszakok nem hozhatóak összhangba a költségvetési naptári évvel, amely most már évről évre jelentős mértékben hozzájárul pénz- és előirányzat-maradványunk alakulásához. 2008-ban pénzmaradványunk 47,13%-át e program maradványa adta, 2007-ben ez az arány 52,13% volt.

II. Intézményi beruházás

Az intézményi beruházás eredeti előirányzata 400 E Ft volt, amely az évközi módosítások következtében 3.951 E Ft-ra módosult, és amelyet 85%-ban 2008-ban fel is használtunk. A beruházási előirányzatot saját bevételeinkből, illetve egyéb programjainkra biztosított működési költségvetési támogatás átcsoportosításával képeztük. Az 556 E Ft intézményi beruházási előirányzat-maradvány terhére a 2008 decemberében megrendelt, de csak 2009-ben szállításra kerülő számítástechnikai eszköz vásárlása fog megtörténni.

A rendelkezésünkre álló beruházási előirányzatot a már elavulófélben lévő számítás- és ügyvitel-technikai berendezéseink pótlására, kis részben irodabútorok vásárlására fordítottuk.

III. Szervezeti felépítés

A beszámolási évben a korábbi években kialakított munkavállalói csoportokat az újonnan felmerülő főbb kutatási programok jellege szerint módosítottuk, ugyanakkor a csoportbeosztás új struktúrája alapvetően nem változtatta meg az Intézet szervezeti felépítését.

Ismét elmondható, hogy továbbra is jelentős anyagi, szakmai terhet, valamint megoldhatatlannak látszó foglalkoztatáspolitikai kérdést ró az intézetre a fiatal kutatói alkalmazás lejárta utáni továbbfoglalkoztatás megteremtése.

2008-ben pénzügyi forráshiány miatt nem kellett munkatárstól megválnunk.

Az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézetének főbb szervezeti egységei:

- Igazgatóság
- Adminisztrációs és Dokumentációs Csoport
- Judaisztikai Kutatócsoport
- Kisebbségtörténeti Munkacsoport
- Antropológiai Munkacsoport
- Szociológiai Munkacsoport
- Határon túli támogatási programok (DOMUS, HTMT)

A létszám alakulása 2007–2008.

Megnevezés	Engedélyezett létszám 2007. (fő)	Engedélyezett létszám 2008. (fő)	I%	Átlagos állományi statisztikai létszám 2007. (fő)	Átlagos állományi statisztikai létszám 2008. (fő)	I%
Engedélyezett nyitólétszám	26	31	119,23	24	25	104,17
Fiatalkutatói alkalmazás	3	3	100,00	3	3	100,00
Judaisztikai Csoport többletalkalmazás	1		..	1		..
Teleki László Alapítványtól áthelyezettek, majd egy kolléga továbbítása a Történettudományi Intézetbe	4	- 1	..	3	3	..
Összesen (fő)	34	33	97,06	31	31	100,00
Kutatók aránya az összes foglalkoztatottak számához viszonyítva				74,19%	76,25%	102,78

Az átlagkeresetek alakulása 2006–2008.

Megnevezés	2006. év	2007. év	2008. év	I% (2008/2007)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak rendszeres személyi juttatásai és költségterítései	193.454 Ft/fő/hónap	190.606 Ft/fő/hónap	238.286 Ft/fő/hónap	125,01
Részmunkaidőben foglalkoztatottak rendszeres személyi juttatásai	144.520 Ft/fő/hónap	145.200 Ft/fő/hónap	162.167 Ft/fő/hónap	111,69
Állományba nem tartozók részére kifizetett megbízási díjak, honoráriumok	6.539 E Ft/év	5.885 E Ft/év	7.962 E Ft/év	135,29

2008-ban az egy főre jutó havi átlagkereset 19,25%-kal növekedett, ugyanakkor a rendszeres juttatások mellett költségterítésként kifizetett nem rendszeres juttatás összege – forráshiány miatt – a 2007. évihez képest 27,35%-kal, azaz 6.518 E Ft-ól 4.735 E Ft-ra csökkent.

A rendszeres juttatások 19,25%-os arányú növekedését egy FP-6-os program terhére foglalkoztatott kutatók kiemelt mértékű illetménye magyarázza.

IV. Kiemelt előirányzatok alakulása

Kiemelt kiadási előirányzatok alakulása 2007–2008.

adatok 1000 Ft-ban

Kiemelt kiadási előirányzatok	Módosított előirányzat 2007.	Módosított előirányzat 2008.	I%	Teljesítés 2007.	Teljesítés 2008.	I%
Személyi juttatások	104.169	116.334	111,68	87.635	96.823	110,48
Járulékok	30.477	36.393	119,41	26.035	29.179	112,08
Dologi kiadások	102.547	90.748	88,49	90.996	81.565	89,64
Támogatásértékű működési kiadások	3.300	2.600	78,79	3.300	2.600	78,79
Működési célú pénzeszközátadás	44.493	42.728	96,03	23.765	34.193	143,88
Beruházás	2.268	3.951	174,21	2.217	3.395	153,13

Kiemelt kiadási előirányzatok	Módosított előirányzat 2007.	Módosított előirányzat 2008.	I%	Teljesítés 2007.	Teljesítés 2008.	I%
Támogatásértékű felhalmozási kiadás	517		..			
Központi beruházás	1.133		..	1.133		..
Előző évi előirányzat maradvány átadása	2.043	542	26,53	2.043	542	26,53
<i>Kiadások összesen</i>	<i>290.947</i>	<i>293.296</i>	<i>100,81</i>	<i>237.124</i>	<i>248.297</i>	<i>104,71</i>

Kiemelt bevételi előirányzatok alakulása 2007–2008.

adatok 1000 Ft-ban

Kiemelt bevételi előirányzatok	Módosított előirányzat 2007.	Módosított előirányzat 2008.	I%	Teljesítés 2007.	Teljesítés 2008.	I%
Támogatás	176.444	185.483	105,12	176.444	185.483	105,12
Intézményi működési bevételek	28.670	49.750	173,53	28.774	47.078	163,61
Intézményi felhalmozási bevételek		1.000	..		1.000	..
Támogatásértékű működési bevételek	26.202		..	26.203		..
Előző évi előirányzat maradvány átvétele	10.647	3.135	29,44	10.647	3.135	29,44
Előző évi előirányzat-maradvány igénybev.	48.984	53.928	110,09	48.984	53.928	110,09
<i>Bevételek összesen</i>	<i>290.947</i>	<i>293.296</i>	<i>100,81</i>	<i>291.052</i>	<i>290.624</i>	<i>99,85</i>
<i>Költségvetési tartalék</i>				<i>53.928</i>	<i>42.327</i>	<i>78,49</i>

V. A költségvetési beszámolóhoz , mérleghez kapcsolódó kiegészítések

Az intézeti számviteli politika kialakításánál a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, a költségvetés alapján gazdálkodó szervek beszámolási és könyvvezetési kötelezettségét szabályozó, többször módosított 249/2000. (XII. 24.) korm. rendelet, az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) korm. rendelet, valamint a felügyeleti szerv által kiadott iránymutatások kerültek figyelembe vételre.

Az Intézet vagyoni és pénzügyi helyzetére ható eseményekről a kettős könyvvitel rendszerében pénzforgalmi szemléletű nyilvántartást vezetünk, és naptári évre készült költségvetés alapján számolunk el.

Eszközök

V. 1. Befektetett eszközök

A mérlegben a befektetett eszközök nettó értéken (bekerülési érték – elszámolt értékcsökkenés) szerepelnek. Az eszközök bekerülési értéke azokban az esetekben, amikor általános forgalmi adó levonási jogunkkal nem tudtunk élni, tartalmazza az előzetesen felszámított áfa összegét.

Az értékcsökkenést a saját tőkével szemben, használati idővel arányosan, általánosságban negyedévenként számoltuk el. A kismértékű tárgyi eszközök esetében az értékcsökkenés elszámolása használatbavételkor, egyösszegben történt.

2008-ban nem volt többletként talált, illetve leltárhány megállapításához kapcsolódó könyvelési tétel. Nem került sor értékhelyesbítés, és terven felüli értékcsökkenés elszámolására sem.

2008-ban az Intézet vállalkozási tevékenységet nem végzett, ezért az értékcsökkenés összege teljes egészében az alaptevékenység terhére került elszámolásra.

A befektetett eszközök állományi értéke, a korábbi évek csökkenő tendenciájával ellentétben, 1,04 %-kal, de kismértékben növekedett. A használhatósági fok azonban továbbra is csökkenő tendenciát mutat, míg 2007-ben 21%, 2008-ban csak 19% volt. A csökkenés oka a befektetett

eszközökön belül gyorsan elhasználódó (évi 33%) számítástechnikai eszközök magas részarányával, és az utánpótlás ütemének elmaradásával magyarázható.

A befektetett eszközök állományán belül az immateriális javaknál 631,82%-os nettó érték növekedés következett be, amely a tárgyévi számítógép beszerzés kapcsán az operációs rendszer használatával összefüggő vagyoni értékű jog vásárlásából keletkezett.

A 2008. évi 2.290 E Ft eredeti beruházási előirányzatot saját bevétel terhére 3.951 E Ft-ra emeltük, amelyből főként számítástechnikai berendezéseket vásároltunk.

A 38-as számjelű, immateriális javak, tárgyi eszközök és üzemeltetésre, kezelésre átadott, koncesszióba adott, vagyonkezelésbe vett eszközök állományának alakulása elnevezésű költségvetési beszámoló tábla a befektetett eszközök állományában bekövetkezett 2008. évi változásokat hűen szemlélteti.

2008-ban selejtezés nem történt.

V. 2. Készletek

A „Készletek”-ként kimutatott 1.720 E Ft, az intézet gondozásában megjelenő, illetve vásárolt kiadványok 2008. december 31-ei leltár szerinti közvetlen önköltsége szerint számított értékkel egyezik meg.

V. 3. Követelések

A követelések állománya ismét a korábbi években már megszokott nagyságrendhez alakult, mindösszesen 109 E Ft-ot tett ki, amely a DOMUS program működtetése kapcsán felmerült kollégiumi szálláshely szolgáltatásból adódott.

Az intézetnek behajthatatlan, kétes követelése a korábbi évekhez hasonlóan nem volt.

V. 4. Idegen pénzeszközök

Idegen pénzeszközként a Judaisztikai Kutatócsoportunk által elnyert külföldi alapítványi támogatás kezelésére, illetve egy kutató munkatársunk posztdoktori kutatásának ösztöndíjas támogatására elnyert, a Kereskedelmi és Hitelbanknál megnyitott devizaszámla 2008. december 31-ei magyar forintra átszámított értékét szerepeltettük.

Értékvesztés elszámolása – a számviteli politikánkban meghatározott értékhatár alatti árfolyam különbség miatt – nem vált szükségessé.

V. 5. Egyéb aktív pénzügyi elszámolások

Egyéb aktív pénzügyi elszámolásként 2008. december 31-én el nem számolt elszámolásra kiadott előleg 120 E Ft-os összegét, a vásárolt és fel nem használt étkezési jegyek átfutó állományát (138 E Ft), valamint az adóhatósági elszámolási egyenleget (11 E Ft) szerepeltettük.

Források

V. 6. Saját tőke összege

A saját tőke összegének radikális csökkenése az előző években már kimutatott ütemben tovább folytatódott, és egyenlege mínusz 9.714 E Ft-tal zárt. A jelentős tőkevesztést (negatív saját tőke) főként a követelések állományának 93,86%-os csökkenése, és a kötelezettségek 167,34%-os növekedése indokolja.

Saját tőke elemei	2007. év	2008. év	I% (2008/2007)
Befektetett eszközök állományi értéke	6.744 E Ft	6.814 E Ft	101,04%
Készletek állományi értéke	1.503 E Ft	1.720 E Ft	114,44%
Követelések állományi értéke	1.776 E Ft	109 E Ft	6,14%
Kötelezettségek állományi értéke	-10.982 E Ft	-18.377 E Ft	167,34%
Saját tőke értéke összesen	- 959 E Ft	- 9.714 E Ft	1012,93%

V. 7. Költségvetési tartalékok

2008. évi költségvetési tartalékként a kötelezettségvállalással terhelt támogatási előirányzat-maradvány 42.108 E Ft-os összegét, valamint 219 E Ft önrevíziós befizetési kötelezettség összegét mutattuk ki. A tartalék összege 21,51%-kal csökkent az előző évhez képest.

V. 8. Kötelezettségek

Kötelezettségként a 2008. december 31-én fennálló szolgáltatás igénybevétele miatti szállítók felé történő 599 E Ft összegű tartozásunkat, illetve a támogatási programok el nem számolt előlegét (17.778 E Ft) mutattuk ki. A szállítói kötelezettséget 2009 januárjában kiegyenlítettük.

V. 9. Egyéb passzív pénzügyi elszámolások

Az egyéb passzív pénzügyi elszámolás egyenlegeként kimutatott 21.414 E Ft a 2008. évben kifizetett személyi juttatások 2009. évre áthúzódó ún. levonási részéből (1.675 Ft), valamint az idegen pénzeszközként kezelt számlaegyenlegből (19.739 E Ft) áll.

VI. Ellenőrzés

2008-ban befejeztük a 2007. évi felügyeleti rendszerellenőrzés megállapításai alapján készült végrehajtási tervben foglaltakat. Adóhatósági ellenőrzés nem történt.

Belső ellenőrzés keretében a szabályzataink ellenőrzésére adtunk megbízást. Az ellenőrzés megállapításairól a 2008-ra vonatkozó belső ellenőrzési jelentésünkben adtunk számot, illetve megállapításaira megtettük a szükséges intézkedéseket.

Budapest, 2009. február 27.

Nemes Mihályné
gazdasági vezető